Täysistunto

Perjantai 14.10.2016 klo 13.01—13.33

3. Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus 2015
Kertomus K 9/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 17/2016 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 17/2016 vp. (Hälinää)

Siirrymme keskusteluun. Pyydän salia rauhoittumaan ja siirtämään muut keskustelut tämän salin ulkopuolelle. (Puhemies koputtaa)

Keskustelu

13.02 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on käsitellyt Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomuksen vuodelta 2015. Kertomusvuonna valtuutettujen kertomuksen mukaan on saatettu loppuun suuri hallinnonuudistus Kansaneläkelaitoksessa: vakuutuspiirien määrää on vähennetty 24:stä viiteen vakuutuspiiriin, ja samalla toiminnallisia tulosyksiköitä on nyt sitten kuusi. Samalla etuuksiin liittyvä kehitys- ja ratkaisutyö on erotettu asiakaspalvelusta, josta sitten vastaa oma tulosyksikkönsä kaikissa palvelukanavissa. Valiokunta pitääkin huomionarvoisena, ettei hallinnon keventäminen ole vaikuttanut palvelupisteiden määrään ja henkilöstöä ei ole irtisanottu tässä muutoksessa.

Kelan etuusmenot olivat 2015 yhteensä 14,31 miljardia euroa, ja kasvua siinä on 2,1 prosenttia. Erityisesti työttömyysturvassa ja yleisessä asumistuessa ovat etuusmenot kasvaneet.

Kelalle on tulossa uusia tehtäviä, kuten toimeentulotuen perusosan myöntämisen ja maksamisen siirtyminen Kelaan, ja ne ovat edellyttäneet muutoksia ja valmistelua kertomusvuonna. Valiokunta korostaakin, että tämä toimeentulotuen siirtyminen Kelan hoidettavaksi edellyttää tiivistä yhteistyötä kuntien kanssa sekä valtakunnallisesti että paikallisesti.

Kelassa on myös verkkoasiointi lisääntynyt hyvin, ja viime vuonna se oli 60 prosenttia hakemuksista. Sähköinen resepti on edennyt, ja sähköisiä lääkemääräyksiä kirjoitettiin kuluneena vuonna 28 miljoonaa kappaletta. Samoin Omakanta-palvelua, kansalaisten omien tietojen palvelua, käytettiin loppuvuonna yli 600 000 kertaa kuukaudessa. Valiokunta korostaakin, että Omakanta-palvelun kehittämistä jatkettaisiin niin, että kansalaiset voivat itse täydentää sinne omia terveys- ja hyvinvointitietojaan.

Kansaneläkelaitos on ollut myös mukana hallituksen perustulokokeilun suunnittelussa, ja valiokunta korostaakin valtuutettujen tavoin, että Kelan asiantuntijoiden osaamista on hyödynnettävä. Valiokunta myös korostaa sitä, että kun lainsäädäntöuudistuksia tehdään,

niin riittävästi varataan aina aikaa täytäntöönpanoon, sillä Kela-järjestelmät vaativat myös tuon riittävän valmisteluajan, jotta maksatukset sitten myös onnistuvat.

Valiokunta pitää myös hyvänä, että valtuutetut ovat seuranneet toiminnassaan Kelan henkilöstön työhyvinvointia, ja nämä työhyvinvoinnin tunnusluvut ovatkin pysyneet hyvällä tasolla.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta näin ollen esittää, että eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen johdosta.

13.06 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Sähköisen asioinnin parantaminen on tärkeä kehittämisen kohde, ja se nousee toimintakertomuksessa esiin. Suomi kuuluu digitalisaation ja sähköisen hallinnon edelläkävijämaihin — kehitystyötä tehdään näin ollen edistyneistä asetelmista. On myönteistä, että Kelan valtuutettujen toimintakertomuksesta ilmenee, että esimerkiksi sähköisen reseptin käyttö on lisääntynyt merkittävästi. Sen hyödyt ovat moninaiset: potilas voi hakea lääkkeensä mistä tahansa apteekista, ja lääkäri voi potilaan suostumuksella tarkistaa tämän kokonaislääkityksen ja näin ehkäistä muun muassa lääkkeiden haitallisia yhteisvaikutuksia ja päällekkäisyyksiä. Sähköisen asioinnin kannalta myös Kansallisen Terveysarkiston palvelujen kehittäminen eli niin sanottujen Kantapalvelujen kehittäminen jatkui tarkastelujaksolla vilkkaana.

Arvoisa puhemies! Kansaneläkelaitos on ollut keskeisesti mukana perustulokokeilun suunnittelussa, ja tämä perustulokokeiluhan herättää kiinnostusta ympäri maailmaa. Pohjoismaistakin on tullut kyselyjä, ainakin itselleni, että mitä teillä oikein siellä tapahtuu.

Sähköinen asiointi, verkkoasiointi, on kertomusvuonna lisääntynyt edelleen, ja viime vuonna jopa 60 prosenttia hakemuksista tehtiin verkkopalvelun kautta. On hyvä, että Omakanta-palvelua kehitetään ja kansalaiset voivat täydentää myös omia terveys- ja hyvinvointitietojaan järjestelmään. Toki pitää aina muistaa myös se, että — mistä usein olen täällä jo aikaisemminkin puhunut — sähköinen maailma ei välttämättä kaikille ole avonainen eikä auki, ja meidän täytyy muistaa myös sitten ne ihmiset, joilla ei ole nettiä tai tietokonetta ja jotka eivät pääse sitä kautta tietoihinsa käsiksi. Eli muistetaan ikääntyneet ja he, joilla ei ole siihen mahdollisuutta, ja heidänkin olemassaolonsa.

13.08 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Vuosi 2015 oli Kansaneläkelaitoksessa kehityksen ja muutosten vuosi. Sähköisiä palveluja kehitettiin, toimeentulotuen siirron suunnittelua kunnilta Kelan maksettavaksi jatkettiin ja perustulokokeilun esiselvitys annettiin Kelan johdettavaksi. Toimistoasiointien ja puhelinyhteydenottojen määrä Kelassa on selvästi vähentynyt. Sen sijaan kela.fi-verkkopalvelun tunnistettujen verkkoasiointien määrä kasvoi edellisvuoden 12,3 miljoonasta yli 14 miljoonaan. Sähköisen reseptin käyttö lisääntyi, ja Kelan kehittämät Kanta-palvelut laajenivat ja monipuolistuivat asiakkaiden tarpeiden ja lainsäädännön kehittymisen myötä. Esimerkiksi Kelan lakisääteiseksi tehtäväksi tuli Omakanta-palvelun laajentaminen omatietovarannolla, johon kansalainen voi tallentaa omia terveys- ja hyvinvointitietojaan.

Verkkoasioinnin kehittämistä tulee jatkaa. Samalla on kuitenkin pidettävä huoli siitä, että henkilöillä, jotka eivät syystä tai toisesta käytä verkkopalvelua, on mahdollisuus asioida puhelimitse tai Kelan toimipisteissä. Myös valtakirjan ottamista käyttöön verkkopalvelujen käyttämiseksi tulisi kehittää. Näin esimerkiksi vanhuksen omaiset hyötyisivät uusista ja tehokkaista verkkopalveluista.

Toimeentulotuen siirron suunnittelu käynnistyi Kelassa syksyllä 2014, ja se on edennyt aikataulussa. Tavoitteena on, että perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirtyvät Kelan hoidettavaksi vuoden 2017 alusta. Toimeentulotuen maksatukseen liittyvät tietojärjestelmähankkeet ja henkilöstön lisäystarpeeseen liittyvät suunnitelmat etenevät ajallaan. Toimeentulotukiasiakkaita tullaan palvelemaan kaikissa Kelan palvelukanavissa, ei vain verkossa. Päämääränä on tehokkaampi ja asiakkaan kannalta parempi toimeentulotuen maksatus. Ehkäpä myös ne vanhukset, jotka eivät kuntien maksaessa toimeentulotukea ole halunneet tai kehdanneet sitä hakea, kokevat nyt toimeentulotuen hakemisen helpommaksi.

Arvoisa puhemies! Kehittämisenkin varaa Kelasta löytyy. Olen pyrkinyt vaikuttamaan Kelan käyttämien asiantuntijalääkäreiden pätevyyksien yksityiskohtaisempaan julkistamiseen. Heidän arviointinsa vaikuttavat lukuisten suomalaisten saamiin etuuksiin, ja olisi hakijoiden mielenrauhan kannalta hyvä, että heidän koulutustietonsa olisivat tarkistettavissa nykyistä yksityiskohtaisemmin. Teimme edustajien Louhelainen ja Meri kanssa kirjallisen kysymyksen aiheesta.

Hallitusohjelmassa mainitun perustulokokeilun esiselvityksen tekijäksi valittiin syksyllä Kelan johtama tutkimuskonsortio. Kelalta löytyy tarvittava osaaminen ja resurssit tämän kaltaisen haastavan selvityksen tekemiseen. Perustulo sisältää monia mahdollisuuksia. Se yksinkertaistaisi monimutkaista sosiaalitukijärjestelmäämme ja takaisi tietyn tasoisen perustoimeentulon sitä tarvitseville. Perustulo olisi onnistuessaan myös nykyistä sosiaalitukea kannustavampi tulomuoto. Toivon todella, että perustulokokeilusta saadaan hyviä kokemuksia.

Pääjohtaja Liisa Hyssälä siirtyy eläkkeelle. Hän on johtanut Kelaa tarmokkaasti ja osaavasti. — Kiitos.

13.12 **Leena Meri ps:** Arvoisa rouva puhemies! Olen nyt runsaan vuoden ollut Kansaneläkelaitoksen valtuutettuna ja saanut seurata Kelan toimintaa hyvin läheltä ja saanut paljon tietoa valtuutettujen kokouksissa ja muutenkin.

Kelan toimintaa on viime vuosina kehitetty asiakaslähtöisesti. Tämä näkyykin nyt hyvin Kelan toiminnassa ja saadussa asiakaspalautteessa. Kun Kansaneläkelaitoksen maine oli menneinä vuosina byrokraattinen ja hidas, on se nyt muuttunut kansalaisten silmissä tehokkaammaksi ja asiakasystävällisemmäksi. Tässä seuraavassa luettelen muutamia esimerkkejä asiakaslähtöisyydestä.

Verkkoasiointi on kasvanut 14 miljoonaan asiointikertaan vuonna 2015.

Kelan toimistossa asioivista 96 prosenttia koki palvelun ystävälliseksi — se on todella paljon — ja 95 prosenttia koki saaneensa riittävästi tietoa. Paljon on siis menty eteenpäin niistä ajoista, kun koettiin, että Kelasta ei saada tietoa ja siellä ei ehkä olla niin ystävällisiä. Nämä — voisin sanoa, vaikka sitä ei täällä missään lue — ovat varmasti maailman huippuluokkaa.

Sähköisen reseptin käyttö on lisääntynyt merkittävästi. 87 prosenttia lääkekorvauksen piirissä olleista resepteistä on sähköisiä. Itsekin käytän sitä aina. Vuonna 2015 lääkärit kirjoittivat 28 miljoonaa sähköistä reseptiä.

Kansalaiset käyttivät myös Omakanta-palvelua 600 000 kertaa kuukaudessa. Siitä täällä oli jo aikaisemminkin puhetta, että Kelan lakisääteiseksi tehtäväksi tuli Omakanta-palvelun laajentaminen omatietovarannolla, johon kansalainen voi tallentaa omia terveys- ja hyvinvointitietojaan.

Lisäksi Kelan verkkosivustoja kehitetään jatkuvasti sellaiseksi verkkopalveluksi, että se mukautuu asiakkaan elämäntilanteen mukaisesti sekä ohjaa ja tukee asiakasta asioiden hoitamisessa. Silti on hyvä muistaa, kuten edustaja Juvonen huomautti puheessaan, että kaikilla ihmisillä ei ole mahdollisuutta tietokoneen käyttöön tai he eivät yksinkertaisesti osaa käyttää tietokonetta. Siksi on tärkeätä, että henkilökohtaista palvelua ja puhelinpalvelua on aina saatavilla. Se tulee varmistaa tässä eteenpäinmenossa.

Vielä kiinnitin huomiota näihin hyviin lukuihin työhyvinvoinnin puolella. Vuoden 2015 lopussa Kelan palveluksessa oli 5 968 henkilöä — eli lähes 6 000 henkilöä, se on aikamoinen henkilöstö. Työhyvinvoinnin tunnusluvut pysyivät hyvällä tasolla. Henkilöstöstä 84 prosenttia oli aiempaa tyytyväisempiä työhönsä kokonaisuudessaan — 84 prosenttia, se on todella paljon — ja he pitivät Kelaa hyvänä työnantajana. Kouluarvosanalla tämä on 8,4. Se on erittäin hyvä saavutus tässä tilanteessa, jossa Kela on joutunut paljon uudistamaan ja tekemään paljon muutostöitä, kuten tässä edellisissä puheenvuoroissa on kerrottu. Työyhteisön toimivuuden kouluarvosana oli henkilöstötutkimuksen mukaan 8,2 ja Kelan arvojen toteutumisen arvosana oli 8,7. Ja tämä on erittäin hienoa, että lähiesimiesten johtamiseen tyytyväisyys oli huipussaan, 82 prosenttia. Itse esimiehenä tiedän, että näitä lukuja on vaikea saavuttaa, varsinkin muutosjohtamistilanteessa. Tämäkin on tärkeää, että vaikutusmahdollisuuteen omaan työhön koettiin oltavan hyvin tyytyväisiä, tyytyväisempiä kuin koskaan: tämä luku on 70 prosenttia. Työn imua koki viikoittain 87 prosenttia. Eli ihmiset viihtyvät Kelassa, he tulevat mielellään töihin, esimies koetaan hyväksi — tämä on todella hieno saavutus. Kiirettä ja stressiä koettiin silti entistä vähemmän. Ainoa, mikä oli noussut ja pysynyt korkeammalla, oli sairauspoissaolojen määrä. Tästä ei nyt ilmene, mistä ne erityisesti johtuvat, voi olla monenlaista syytä, mutta siinä on semmoinen kehittämisalue, jos jotakin huonoa täältä haluaa löytää. Mutta aivan kerta kaikkiaan loistava tulos, ja täytyy kehua Kelaa siitä.

Arvoisa rouva puhemies! Kelan osaavien työntekijöiden ja hyvän johtamisen vuoksi voimme tänä päivänä olla ylpeitä Kansaneläkelaitoksesta. Koko julkinen sektori voisi ottaa oppia (Puhemies koputtaa) Kelan toiminnan kehittämisestä.

13.17 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Arvoisat kansanedustajat! Aivan aluksi haluan yhtyä niihin kiitoksiin ja kehuihin, joita täällä on annettu sekä koko Kelan toiminnalle että pääjohtaja Hyssälän toiminnalle.

Lähes kaikissa käytetyissä puheenvuoroissa on nostettu esille perustulo ja perustulokokeilu. Perustulo on mielestäni sellainen yläkäsite, jota teoriassa kaikkien on helppo kannattaa. Onhan kerrottu, että kun perustulo toteutuisi, niin se poistaisi byrokratian, se poistaisi tästä maasta köyhyyden, se merkitsisi sitä, että työnteko aina kannattaisi, se merkitsisi Li Anderssonin mukaan sitä, että voi vaatia suurempia palkkoja ja Björn Wahlroosin mukaan sitä, että voi maksaa pienempiä palkkoja. Kaikki nämä toiveet toteutuisivat samassa uudessa järjestelmässä.

Minä en tähän usko. Minä päinvastoin katson, että perustulo on jokin sellainen käsite, unelma, johon kaikki heijastavat omia toiveitaan. Kun kaikki tämä hyvä vielä saataisiin kuulemma aikaiseksi siten että se ei maksaisi yhtään enempää kuin nykyinen sosiaaliturvajärjestelmä, niin en todellakaan voi tähän uskoa. Itse olen verrannut perustuloa Tenavat-sarjakuvasta tuttuun Suureen kurpitsaan, jota joukolla odotetaan — varsinkin Eppu-niminen sarjakuvahahmo odotti — ja joka tulee ja ratkaisee kaikki ongelmat.

Nyt on sitten aika perustulokokeilulle. No mitä tämä perustulokokeilu on? Toteuttaako se näitä äsken mainittuja tavoitteita? Toteuttaako se sen kaikkein itsestään selvimmän tavoitteen, että siinä yhdistetään eri perusturvaetuuksia yhdeksi perusturvaetuudeksi, jota kutsutaan perustuloksi? No, ei se toteuta edes sitä.

Tässä perustulokokeilussa, jota hallitus kaavailee, käytännössä työttömän perusturva, eli työmarkkinatuki tai peruspäiväraha, korvataan perustulolla. Ja erona on siis se, että toisin kuin työttömyyskorvaus, tämä perustuloksi kutsuttu sijaan tuleva korvaus ei pienene silloin kun asianomainen työtön saa töitä. Tämä perustulo sen sijaan ei korvaa mitään muita etuisuuksia, kuten esimerkiksi asumistukea tai toimeentulotukea tai ansiosidonnaista työttömyysturvaa, jos sellaisen piiriin pääsee.

Eli käytännössä tämä perustulokokeilu, jota kaikki lämpimästi kannatamme, siis tutkii sitä, työllistyykö helpommin sellainen työtön ihminen, joka saa pitää työttömyyskorvauksensa työllistyessään, kuin sellainen työtön ihminen, joka kuuluu vertailuryhmään ja joka ei saa pitää työttömyyskorvausta työllistyessään. Totta kai tähän vaikuttavat alueelliset eroavaisuudet ja tähän vaikuttaa se, mitä muita tukia tällä henkilöllä on, jotka muut tuet sitten kuitenkin lähtevät, jos työllistyy. Mutta näillä varauksillakin uskallan tästä pöntöstä väittää, että aivan varmasti kokeilun tulos on se, että sellainen ihminen, joka saa pitää työttömyyskorvauksensa vaikka työllistyy, työllistyy paremmin ja enemmän kuin sellainen ihminen, joka ei saa pitää työttömyyskorvaustaan, kun työllistyy.

Tämä on se asia, mitä tässä nyt kaavaillussa perustulokokeilussa itse asiassa kokeillaan. Itse kutsuisin tätä kokeilua paljon osuvammin esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien kannustinkokeiluksi kuin perustulokokeiluksi. Ja tätä nyt sitten kuulemma ulkomailta saakka ollaan tulossa tänne ihmettelemään ja ottamaan oppia meidän perustulokokeilusta. Voin ennustaa, että maassamme tulee olemaan paljon pettyneitä ulkomaalaisia, jos tämä on se, mistä oppia pitäisi ottaa.

Arvoisa rouva puhemies! Oli tässä muutakin mielessä, mutta aika kuluu ja sanon vain lopuksi sen, että minun mielestäni olisi tärkeätä kokeilla myös niin sanottua osallistavaa sosiaaliturvaa, joka myös hallitusohjelmassa tunnetaan. Osallistavalla sosiaaliturvalla ymmärrän sitä, että kaikille ihmisille, ainakin nuoremmille, jotka ovat olleet pitkään työttöminä, olisi tarjottava työtoimintaa mutta samalla heiltä olisi myös edellytettävä tähän työtoimintaan tarttumista. Kyse ei olisi mistään orjatyöstä, jota tehtäisiin viitenä päivänä viikossa. Kyse olisi ehkä muutamasta tunnista viikossa, ja se työtoiminta olisi sellaista, joka toivottavasti olisi merkityksellistä tälle työttömälle ihmiselle itselleen mutta jolla olisi myös myönteistä merkitystä koko yhteiskunnan kannalta. Itse haluaisin, että tätäkin hallitusohjelman kohtaa edistettäisiin.

13.23 **Annika Saarikko kesk:** Arvoisa puhemies! Viimeisten vuosien aikana, niin kuin täällä on hyvissä puheenvuoroissa käynyt ilmi, Kela on uudistunut paljon, virtaviivaistanut ja sähköistänyt toimintojaan ja organisaatiotaan, ja syytä onkin, jos katsotaan sitä Kelalle tulevaisuudessakin siirtyvää lisätyömäärää, mitä pidän perusteltuna. Toimeentulotuen maksatuksen siirto Kelalle ensi vuodesta alkaen on iso projekti, joka muuttaa myös vähän sosiaaliturvamme rakennetta, toimeentulotuen ja perusturvan suhdetta, ja toisaalta on myöskin täällä jo useamman puheenvuoron aikana esiin nostettu perustulokokeilu ja sen hyvinkin nykyjärjestelmästä poikkeava lähestymistapa. Eivätkä oikeastaan uudistukset vielä tähän lopu: Juuri tänään on julkistettu selvitysmies Kalle Könkkölän raportti, joka liittyy vammaisetuuksiin, ennen kaikkea kuljetuspalveluihin, joiden maksatuksessa Kela

on tiiviisti osaltaan mukana. Könkkölän innovatiiviset esitykset, jotka lähestyvät myös henkilökohtaisen budjetoinnin kaavaa, ovat minusta sellaisia, jotka kannattaa ottaa huomioon myöskin siksi, että paljon meteliä nostattanut vammaisten 75 vuoden ikärajoitus ja siitä eteenpäin palvelujen muuttuminen harkinnanvaraisiksi voidaan Könkkölän esitysten jälkeen poistaa.

Tämä kokonaisuus Kelan ympärillä on nyt suuressa murroksessa, ja kannustan sitä Kelassa tehtävää työtä suureen innovatiivisuuteen ja myös sen johtamisjärjestelmän tarkkaan arviointiin kaikkien näiden edessä.

13.25 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus, ja näin valtuutettujen puheenjohtajana ihan aluksi sanon, että tarkkaan olemme kaikki valtuutetut kuulleet, mitä eduskunta on Kelan toiminnasta sanonut ja arvioinut.

Ihan aluksi haluan todeta sen, että asiakaslähtöisyys, asiakaslähtöisyys ja asiakaslähtöisyys on ollut se, miten Kelan toimintaa on kehitetty. Se, että meillä on sähköisiä järjestelmiä, ei tarkoita sitä, etteikö henkilökohtaista apua, tukea ja neuvontaa saisi. Päinvastoin: On aloitettu ajanvarauspalvelu. Elämän suurissa muutoksissa voi tulla Kelan toimistoon ja saada henkilökohtaista neuvontaa. Eli jokaiselle pitää saada se oma tapa saada palveluita.

Mutta ihan lyhyesti Kelan toiminnasta totean sen, että historiallinen muutos on tehty Kelassa. Aluehallinto on lakkautettu ja byrokratiaa on purettu, mutta tämä ei ole tarkoittanut sitä, että aluepisteitä olisi vähennetty. 26 vakuutuspiiristä on siirrytty 5 vakuutuspiiriin. Näin pitää toimia myöskin muussa suomalaisessa yhteiskunnassa, että toimintoja kehitetään niin, että ihmiset todellakin saavat palvelut kustannustehokkaasti.

Tuosta kertomuksesta haluan vielä tiiviisti todeta sen, että vaikka työttömyys ja tämä heikko taloudellinen tilanne on asettanut todella suuria paineita Kansaneläkelaitokselle sen lisäksi että ollaan tehty isoa hallinnollista uudistusta, Kansaneläkelaitos on pysynyt niissä tavoiteajoissa, mitä on ollut eri etuuksien maksatuksessa. Tämä on tärkeä asia, mitä valtuutettujen tulee seurata, eli saavatko suomalaiset etuutensa ajoissa. Siellä on monia kaikkein heikoimmassa asemassa olevia ryhmiä, ja erityisen tärkeää on, että tämä asia toimii. Samaan aikaan ollaan valmisteltu isoja uudistuksia: perustoimeentulotuen siirtoa Kansaneläkelaitokselle, samoin meidän tutkimusyksikköjoukot ovat olleet mukana esimerkiksi tässä perustulokokeilun valmistelussa. Eli monta asiaa on ollut yhtä aikaa.

Samaan aikaan Kelaa on onnistuttu johtamaan sillä tavalla, että henkilöstön työtyytyväisyys ja monet luvut ovat pysyneet hyvällä saralla. Ehkä sairauspoissaolot on pieni luku, johon kiinnittäisin huomiota, eli paljon on kuitenkin vielä kehitettävää. Mutta olennaista on se, että on keskitytty henkilöstön kouluttautumiseen: meillä on nettikoulutusta, lähiesimiehiä on koulutettu. Näin on myöskin meidän osaava henkilöstö pysynyt tässä mukana ja asiat ovat hoituneet hyvin, ja haluan kiitoksen henkilöstölle kyllä tästä paikalta osoittaa. Mikä myöskin on tärkeää, asiakastyytyväisyysluvut ovat olleet hyviä. Mutta uudistuva, kehittyvä Kela ei jää paikalleen, vaan toimia tehdään koko ajan, että asioita voitaisiin tehdä paremmin.

Valtiovarainvaliokunnan jäsenenä haluan myöskin todeta, että Kela on pystynyt pitämään toimintamenonsa alle 3 prosentissa, ja se on erittäin tärkeää. Mutta Kansaneläkelaitokselle on tullut tiukkoja lisäsäästöjä. Niitä tuli vielä kesken kauden edellisellä budjettikaudella, ja niitä on etsitty. Tutkimustoimintaan, johon kohdistui 400 000 euroa, kiinnitän huomion. Pidän tärkeänä, että hallituksen tiimoilla ja myöskin eduskunnassa pohditaan,

mikä on Kansaneläkelaitoksen rooli tulevaisuudessa, ja pidän itse tärkeänä, että se on mukana kehittämässä suomalaista sosiaaliturvaa ja myöskin tutkimusresurssit pidetään sillä tasolla. Myöskin Kelan roolin pitää olla jatkossa entistä tärkeämpi, kun hallitus tekee toimia eri esitysten vaikutusten arvioinnin kehittämiseksi — siinä myöskin tarvitaan Kansaneläkelaitoksen asiantuntijoiden ja tutkimusosaston resursseja.

Se, mikä tässä kertomuksessa vielä on viesti, niin tässä on viesti myöskin eduskunnalle, meille itsellemme, kun säädämme lakeja, ja ehkä myöskin erityisesti hallitukselle: On hyvin tärkeää, että lainsäädäntöuudistusten toimeenpanoon varataan riittävästi aikaa. Me tiedämme tiettyjä esityksiä, jotka olivat tulossa ja ne vedettiin takaisin. Ne aiheuttavat aina myöskin toimenpiteitä Kansaneläkelaitoksessa, ja kun isoja uudistuksia tulee, niin tähän mennessä Kansaneläkelaitos on kyennyt näihin vastaamaan, mutta on tärkeää, että täällä hallituksessa ja eduskunnassa myöskin katsotaan, että on riittävä aika täytäntöönpanoon, ja se on sitten viime kädessä tietenkin meidän lainsäätäjien asia.

Toinen viesti, joka tässä mietinnössä on, on se, että valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että Kelan asiantuntijoiden osaamista ja tietojärjestelmiä hyödynnetään sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa, ja tämä viesti sitten kaikkein vahvimmin menee varmasti tuonne hallituksen puolelle.

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi jatkan keskustelua, jonka tässä edustaja Zyskowicz aloitti sosiaaliturvan kehittämisestä: Juuri näin, perustulokokeilun keskeinen tavoite on se, että me saamme elementtejä siitä, miten nykyistä aikansa elänyttä sosiaaliturvajärjestelmää kehitetään. Ja ihan tässä, kun aika loppuu, haluan sanoa sen, että tärkeää on, että myöskin joka taholla valmistellaan näkemyksiä sosiaaliturvan kehittämiseksi. Se todellakin on aikansa elänyt, ja kun tällä kaudella hallitus saa tehtyä sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistuksen, niin kyllä pidän merkittävänä, että seuraavissa hallitusneuvotteluissa otetaan ja seuraava hallitus ottaa sosiaaliturvan kokonaisremontin agendalleen. Mutta hyvä on, että hallitus jo tekee kannustinloukkujen ja monien muiden sosiaaliturvaan liittyvien asioiden kanssa toimia, jotta me saisimme meidän sosiaaliturvajärjestelmän tälle vuosituhannelle. Se on nyt aikansa elänyt. Mutta sen pitää olla reilu ja työhön kannustava ja sellainen, että kukaan ei putoa väliin ja jokaisesta huolehditaan.

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Filatov, pidättekö sieltä paikaltanne? — Selvä. Olkaa hyvä.

13.31 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Lyhyesti kiitos siitä, että toimeentulotuen siirto Kelalle on sujunut aikataulussa. Itse kannatin sitä viime kaudella, kun tuota lakia säädettiin, ja näin, että se tuo yksinkertaistusta meidän moniportaiseen sosiaaliturvaamme pitkällä aikavälillä. Kiitos myös tästä perustulokokeilun taustamateriaalista, koska se kertoo hyvin siitä, miten meidän tulonsiirtojen yhteensovittaminen on välillä ongelmallista ja missä tilanteissa työnteko kannattaa ja missä tilanteissa se ei kannata, ja antaa vinkkiä myös siihen, miten noihin ongelmiin pitäisi löytää ratkaisua.

Mutta sen sijaan tästä perustulokokeilusta itsestänsä olen hyvin pitkälle samaa mieltä kuin edustaja Zyskowicz, että se ei oikeastaan vastaa siihen ongelmakohtaan, mihin sillä lähdettiin hakemaan vastausta. Se on tällainen hyvin minimalistinen työmarkkinatukikokeilu, ja itse asiassa se saattaa jopa hieman vaikeuttaa osan kokeilun piirissä olevien työntekoa, koska siinä ei ole turvattu sitä, että toimeentulotuki ei leikkautuisi tai asumistuki ei leikkautuisi, kun taas meidän 300 euron vapaaosassa nämä kaksi asiaa on toteutettu.

Haluaisin tässä käyttää tilaisuuden hyväksi ja puuttua kahteen lääkekorvauksiin liittyvään asiaan lyhyesti:

Toinen liittyy siihen, että Kela on ottanut käytännön, että kroonisesti pitkäaikaissairaat saisivat vain kuukauden lääkkeet kerrallaan. Niillä alueilla, joilla apteekkimatkat ovat pitkät, tästä tulee itse asiassa aika ongelmallinen tilanne. Voisi ajatella, että saisi kolmen kuukauden tai hieman pidemmän jakson, niin ei tarvitsisi sieltä maaseutujen perukoilta lähteä pitkälle apteekkimatkalle yksinomaan jonkun pilleripaketin takia.

Ja toinen liittyy siihen, että kun meillä on omavastuita lisätty, niin alkuomavastuuta kuin eri lääkkeidenkin omavastuita, ja monisairailla ihmisillä tammikuu on aika painajaismainen, kun silloin laukeavat kaikki omavastuut, niin jos tätä omavastuuta pystyttäisiin jaksottamaan hieman pidemmälle, niin ihmisten ei tarvitsisi miettiä tammikuussa, täyttääkö jääkaapin vai lääkekaapin. Kumpikaan näistä asioista (Puhemies koputtaa) ei maksaisi Kelalle eikä valtiolle.

Puhemies Maria Lohela: Nyt en enää myönnä uusia puheenvuoroja, kun tässä aika loppuu suuren valiokunnan kokouksen vuoksi, joten tämän asian käsittely sitten keskeytetään.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.